

שבועות פרק שלישי שבועות

כה.

עין משפט גר מצוה

ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה ב סמג
לאוין רלח טו"ט ע"ד
סומן רלו סעף א:
ב א מיי פ"ג מהלכות
נדרים הלכה א סמג
לאוין רמב טו"ט ע"ד
סומן רלו סעף א:
ב א מיי פ"ה מהלכות
שבועות הלכה א סמג
ש טו"ט רלח טו"ט ע"ד
סומן רלח סעף ד:
ב א מיי פ"ג מהל'
נדרים הלכה א סמג
ש טו"ט ע"ד ס סמג
טו"ט ע"ד סומן ריג
סעף א:
ב א מיי פ"ה מהלכות
שבועות הלכה טו:
ב א מיי ש ס הלכה כ
סמג ש טו"ט ע"ד
סומן רלו סעף ד:
ב א מיי ש ס הלכה א
סמג ש טו"ט ע"ד
ש סעף א:

אלא כי קתני מידי דהיי"ל אמירי דבר ממשא ב'. תימה דצוקף
מכות (דף עב. וס) דקאמר וליחשב נמי כגון דלמר שבועה
שלא אחרוש ציו"ט ודחיק לנימנר האי תנא לית ליה איסור כולל
ולשני כי הכא דלא קתני מידי דחילי אמירי דלאו בר ממשא וי"ל
דעדיפא מיניה משני התם:

חומר בנדרים שהנדרים חלים על
דבר מצוה בדבר הרשות.
צ"ב נדרים (דף ע"ג) נפקא לן
מדכתיב לה' וברש מקטת נזיר (דף
ה. וס) דרשינן מיין ושכר זיזר
לאסור יין מצוה כיון הרשות ותימה
תרי קראי למה לי הא איתקוש
נדרים וזירות אהדי צריש מקטת
נדרים (דף ע"ג) וי"ל צריש דזירות
אוסר כל יין עליו לנדר חילי אין
מצוה כיון הרשות אבל נדרים שאינו
אוסר עליו אלא המצוה כגון סוכה
ושופר ולולב ותפילין אימא דלא
חילי ואי כתיב נדרים ה"ל לפי שאוסר
המצוה עליו אבל צמיר שאוסר עצמו
על היין לא חילי נדרים וי"ל גופייהו
כשאוסר עצמו הסוכה לא חילי:

מה שאין כן בשבועות. צרק ב'
נדרים (דף ע"ג) פריך מ"ש
נדר דכתיב כי יזור נדר לה' שבועה
נמי הכתיב או השבע שבועה לה'
ומשני הא דלמר ישיבת סוכה עלי
הא דלמר שלא אשב צסוכה משמע
דנדרים לפי שאוסר סוכה על עצמו
ראוי שיחול הנדר שאוסר הסוכה עליו
כקרנן וסוכה אינה מצוה לעשות
מצוה אבל שבועה שאוסר עצמו על
הסוכה אין השבועה חלה דמשועבד
הוא לעשות מצוה ותימה א"כ מה
חומר יש נדרים מנשבעה שבועה
נמי חילי כה"ג כי אמר ישיבת סוכה
עלי שבועה עליה דלמר חפלא עליה
דכאמר חפלא עליה חלה נמי שבועה
דלמר (דף ע"ג) (פ"ק) (דף ע"ג) וצ"ב
ד' נדרים (דף ע"ד) גבי שבועה שוא
צאומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי
שבועה אס לא ראיתי גמל פורח
צאור והדלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
אידי דמנא נדרים דמיסתק חפלא
עליה תנא נמי חרמיס דמיסתק
חפלא עליה ולחפוקי שבועה דלמר
נפשיה מן חפלא היינו דהוי נמי כה"ג
דלמר נפשיה מן חפלא אבל נדרים
וחרמיס אינן אלא צענין דמיסתק
חפלא עליה וי"ל דהיינו חומר נדרים
דככל ענין דחל על דבר הרשות חל
על דבר מצוה דהיינו כשאוסר חפך
על עצמו אבל כשאוסר עצמו על
החפך אינו חל אפי' דבדר דקונים
כשאומר קונס גופו על החפך דקונס
היינו כקרנן ולא שייך על עצמו אבל

בשעת קאמר. הא דלמר' דבר שזדונו לאו לא קתני צמטות
הוא דלמר ושבועת ציטוי חטאת היא: **וליס** זיה מששא. שאישן
ושלא אישן שהשינה אין צה מששא: שאזוק צרוז לים לא גרסי'
הכא: **בתני'** אחד נדרים של אחרים. כדמפרש שמתן פלוני

כ: שאין צהן ממש. תרי גווי
משמע שאין צהן ממש כגון שינה
ומשמע שאין צהן הייה כגון שאזוק
צרוז לים: א"כ. דדייקת להרע או
להטיב אין לי כו': מריבוי הסכוב.
לכל אשר יצטא ויקרא [ה. גמ' הנדרים
חלים על דבר מצוה. קונס סוכה
שאינו עושה לולב שאינו נוטל אסור
ובנדרים מפרש טעמא צפרק וחלו
מותרין (דף ע"ג): **מה** שאין כן
בשבועות. כדמתן צמתני' [ה. וי"ל לה
לקמן (דף ע"ג). מקראי: נדר אינו
חל על השנייה כגון קונס שאינו יאן
דקונס לשון הקדש הוא וחמאי
ליחול הקדש אבל קונס עיני
צשינה חל אעין: מלקין אומר.
משום שבועת שוא דדבר שא"כ
הוא ומשנבע יתמה לשקר. אלמא
לאו שבועת ציטוי הוא דקתני וישן
לאלתר: **ליסי** צנצנא. זירוק פלוני
או לא זירוק אין זה שבועת ציטוי
אלא שבועת שוא שהרי אין פלוני
צרשותו לזרוק ולא לזרוק: **רצ**
כר"ע. דמחייב צלשבער: **ושמואל**
כרבי ישמעאל. דמחייב ליה [רקן]
לנצח: **אליבא דר' ישמעאל ר"ע**
לא פליגי כלומר דבר ודאי תנאי
הוא דלא מחייב ליה רצ אליבא
דכרי ישמעאל וליתא לפלוגתא
דבר ושמואל אליבא כדמפרש
ואזיל: **כי** פליגי צדכ"ע פליגי ולא
כלומר אבל צדכ"ע דאפי' ר"ע פטר
ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:
ד'

שאישן ו**שלא** אישן: איני (ה)
ימים מלקין אותו וישן לאלתר התם דאמר ג' הכא דלא אמר ג':
שאזוק צרוז לים ו**שלא** אזוק: איתמר (ה) שבועה שזרק פלוני צרוז לים
ושלא זרק רב אמר ה' חייב ושמואל אמר פטור רב אמר חייב איתיה
בלאו והן ושמואל אמר פטור ליתיה בלהבא לימא בפלוגתא דר'
ישמעאל ור"ע קא מופלגי רתנן ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על
העתיד לבא שנאמר להרע או להטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא
דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה
מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב
לכך רב דאמר כר"ע ושמואל דאמר כר' ישמעאל אליבא דר' ישמעאל כולי
עלמא לא פליגי השתא מילתא דאיתא בלהבא לא מחייב עליה רבי ישמעאל
לשעבר מילתא דליתא בלהבא מיבעיא כי פליגי אליבא דר"ע רב כר"ע
ושמואל אמר עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא מילתא דאיתא
בלהבא מחייב ר"ע לשעבר אבל מידי דליתיה בלהבא לא לימא בפלוגתא
דכרי

שבועה בכל ענייני שבועה אינה חלה על דבר מצוה כדבר הרשות דהיינו כשאוסר עצמו על החפך וצרינו אלחנן תירץ צסס ר"י דשבועה
אפי' כשאומר ישיבת סוכה עלי שבועה אסר נפשיה מן חפלא לשון שבועה לא שייך אלא על עצמו וקונס לא שייך אלא על החפך
שאוסר על עצמו כקרנן ולכך חלה נמי שבועה על השינה דלמר נפשיה עליה אבל צנדר אסר שינה עליו ואין צה ממש וצ"ב
נדרים (דף טו) מסיק צרינא דנדרים נמי חלים מדרבנן על דבר שאין צו ממש והשתא אחי שפיר הא דלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
לחפוקי שבועות דלמר נפשיה מן חפלא ור"מ מפרש דלקמן (דף ע"ג) וצ"ב ד' נדרים (דף ע"ג) לא מיירי שאמר לשון זה יאסרו עלי
בשבועה אלא ה"ק כשאומר לשון שעי' שבועה אוסר פירות עליו ומיירי שאומר שבועה שלא אוכל פירות וצרוז צפריס ל"ג שבועה אבל
אמר יאסרו שבועה אינו כלוס אפי' צדבר הרשות משום דלמר חפלא עליה והשתא נמי יחול חומר נדרים מנשבעות: **א"כ** ו**הא"ל**
יוחנן. למאי דס"ד השתא דלעולם קאמר תימה דתקשה ליה צריש פירקין (דף ע"ג) גבי שבועה שאוכל ושלא אוכל וי"ל דגבי אכילה
ליכא למיטעי דלעולם קאמר ולא הוצרך התנא לפרש דלאלתר קאמר א"כ התם נמי שייך שפיר לעולם כגון שנשבע על ככר שלפניו:
ושמואל דאמר ב' ישמעאל. וא"ת והא לעיל קאמר שמואל טעמא משום דליתא צנצנא וי"ל דאין זה מדברי שמואל אלא הש"ס
מפרש כן אליבא וכענין זה יש צכמה מקומות צס"ס: **רב** דאמר כר"ע. הק' ה"ר עורא הנצי"ל דהשתא רצ דרש
ריבוי ומיעוטי וצהגול קמא (צ"ק דף ע"ג) סבר רצ כר"מ דלמר אומרים צעצדים הרי שך לפניך דאין נגולים כמקרקעי ומאן דאית
ליה דעצדים כמקרקעי דרש כללי ופרטי כדמוכח לקמן צ"ב שבועת הפקדון (דף ע"ג) וצהגול צתרא (צ"ק דף ע"ג) וי"ל דאית ליה
שום מיעוט דממעט עצדים כדפרשיית לעיל צ"ב ק (דף ע"ג ר"ע):

א) רש"ל מ"ו, ג) ע"ג ג. כה. (תמורה ג. ג.) א) נדרים יג. (טו.) תוספתא נדרים פ"א, ד) יבמות ק"ב: נדרים טו. סוכה ג. ג.) א) [קמן] מט: ו) גופייהו [כשארסין] עצמו על הסוכה לא חיל. כ"ל רש"ל, ו) [ג'ל פקין] דף קט. א.) ח) [נע"י חוס' וימא] מ: ד"ה ושהו וחס' צ"ק יט. ד"ה רצ אפי' וי"ל.

תורה אור השלם

1. או נפש כי השבע לבטא בשפתים להרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה וְעַל־מִמֶּנּוּ מִמֶּנּוּ וְדָאָר יָדַע וְאֶשֶׁם לְאַחַת מֵאַלְהֵי: ויקרא ה' ד' לְבַבְךָ בְּחִתְּךָ לֹא יִבְגְּלֵךְ הַקֹּדֶשׁ יִבְרָךְ וְיִבְרָךְ אֱלֹהֵיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂי וְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ: דברים טו' י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או להיטיב. אוכל להרע, שבעה את עצמו והוא הדין לכל דבר שהוא כן ולא להשא, ולהרע או להיטיב להבא משמע (ע"ל ב. ב.) שהנדרים חלים על דבר מצוה. שבר אמר קונס שאינו עושה סוכה, או קונס שאינו מניח תפילין כל עליו הנדר ואם עשה קס ליה צנל יתל (נדרים יג.) מה שאין כן בשבועות. שאין נשבעין לנצל את המצוה, דמשבע ועומד מהר סיני הוא לקיים ולהכי חלה שבועה עליה דאין שבועה חלה על שבועה (שם). על דבר שאין בו ממש. כגון נזיר שאין בו ממש (שם). מלקין אותו. שבעת לשון ומשעה שילת שבועה מפיו הרי הוא כשבע על העמוד של אבן שהוא של זהב, שחף על ענ דבר שחי אפסר, ומן (לקמן טו.) דהיינו שבועת שוא ומחייב על זדונה מכות וכגון שהתרו בו (סוכה ג.) או: לאלתר מלקין אותו שישן, הואיל דנדר צדבר שאין יכול לעמוד בו (נדרים טו.).

רבינו הגנאל

שבועה חילא אמירי דלאו בר ממשא הוא. כגון שאזוק צרוז לים ושלא אזוק א: לים ושלא דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים [אין] יש בהם ממש וכי. ת"ר חומר בנדרים שהנדרים חלים על דבר מצוה כדבר הרשות שאין כן בשבועה. חומר בשבועות שהשבועות חלות על דבר שאין בו ממש כדבר שיש בו ממש מה שאין כן בנדרים: **פ"ב** שאין פלוני ושלא אתן אוקימנא בנשבע ליתן מנתה לעשיר. אבל ליתן צדקה לעני מושבע מהר סיני הוא שנאמר נתון נתן לו ואין שבועה חלה על שבועה. שאישן ושלא אישן ב'. אוקימנא בנשבע שלא ישן פחות מ' ימים. אבל הנשבע שלא ישן ג' ימים מלקין אותו ורשן לאלתר: שאזוק צרוז לים ושלא אזוק ב'. אתמר שבועה שזרק פלוני צרוז לים ולא זרק. שבעתה שלא זרק ורשן. רב אמר חייב דהא איתא בלאו והן. ושמואל אמר פטור דהא ליתא בלהבא. פי' ליתיה בורוק. כלומר אינו יכול לכופ חבירו לזרוק צרוז לים (המלח) מיכן ולהבא. ואיתני לאוקמי חלוקתם בחלוקת רבי ישמעאל ור' עקיבא ולא עמדה. ואסיקנא כי פליגי אליבא דרבי עקיבא רב כ' עקיבא ושמואל אמר לך כי קא מחייב ר' עקיבא לשעבר במידי דאיתיה להבא אבל במידי דליתיה להבא לא מחייב אלא בפלוגתא

א) ע"י רש"י.